

Ert diarienummer: **S2024/01708**

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare:
Zarah Melander

Kopia till:
s.hc@regeringskansliet.se

NSPH:s yttrande över betänkandet Livsviktigt lärande - fler vägar till kunskap för att förebygga suicid (SOU 2024:66)

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) är en organisation som samlar patient-, brukar- och anhörigorganisationer inom det psykiatriska området. Nätverket har idag 14 medlemsorganisationer. Dessa organisationer är RFHL, RSMH, Riksförbundet Attention, Sveriges Fontänhus, Riksförbundet Balans, Schizofreniförbundet, Frisk & Fri, SPES, SHEDO, Suicide Zero, Svenska OCD-förbundet, ÅSS, FMN och Spelberoendes Riksförbund. Vi ser patienter, brukare och anhöriga som en oumbärlig resurs genom deras unika kunskap och anser att deras perspektiv och erfarenheter bör ha ett större inflytande över beslut och insatser som berör dem både på individ- och systemnivå.

Suicidanalysutredningens huvudsakliga förslag

Utredningen konstaterar att det idag är ovanligt att det görs utredningar efter suicid. Ungefär 10 procent av genomförda suicid blir utredda. Dessa utredningar sker då inom hälso- och sjukvården, i synnerhet inom den psykiatriska verksamheten, utifrån den så kallade lex Maria-lagstiftningen. Utredningar genomförs sällan i samverkan mellan flera verksamheter eller samhällsaktörer och eventuella lärdomar som kan dras av en utredning har ofta svårt att nå ut utanför den berörda verksamheten. Utredningens övergripande bedömningen är därför att det finns behov av ett bredare lärande efter suicid, där fler samhällsaktörer bidrar till att öka förståelsen för vad som kan göras för att förebygga och förhindra suicid.

För att utveckla det suicidpreventiva lärandet i samhället lämnar utredningen tre övergripande förslag:

- En nationell utredningsfunktion som ska bidra till samhällets lärande om suicid inrättas vid Folkhälsomyndigheten.
- Bättre förutsättningar för lex Maria- och lex Sarah-utredningar skapas genom större möjligheter att utbyta information samt kunskapshöjande uppdrag till Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). För att bidra till förhöjt lärande efter suicid och suicidförsök får IVO i uppdrag att genomföra en särskild tillsynsinsats.
- En statlig satsning genomförs för att stimulera arbetet med suicidpreventiva analyser i lokal samverkan.

Utredningen har också haft i uppdrag att kartlägga och analysera stödet till de som blir efterlevande vid suicid, men har inte haft i uppdrag att lämna förslag gällande efterlevandestödet.

NSPH ser i huvudsak positivt på de förslag som lämnas av utredningen. Att skapa bättre förutsättningar för ett strukturerat lärande genom suicidutredningar menar vi kommer leda till att minska antalet suicid, ett förbättrat suicidpreventivt arbete - som även inkluderar efterlevandestödet - samt att bidra till stora samhällsekonomiska besparingar. I det följande utvecklar vi NSPH:s synpunkter gällande förslagen som presenteras i betänkandet.

8.1 Ett nationellt ansvar för breda utredningar efter suicid

I detta kapitel presenteras utredningens förslag gällande en nationell utredningsfunktion. NSPH välkomnar de förslag som lämnas i avsnittet och utvecklar här synpunkter på några av dessa.

Inledningsvis vill NSPH lyfta att vi förstår den avgränsning av suicidutredningar som presenteras av utredningen och att det inte är rimligt att alla dödsfall genom suicid utreds av en nationell instans utifrån samhällsekonomiska aspekter. Från NSPH:s sida vill vi ändå betona vikten av att alla enskilda suicid behöver hanteras på ett sätt med respekt för den enskilde såväl som för de efterlevande.

För vissa efterlevande är det viktigt att försöka få klarhet i en tragisk situation och vilka faktorer och händelser som föranlett ett dödsfall genom suicid. Det kan vara en viktig del för möjligheten att förstå och känslomässigt bearbeta det som hänt, och kan även vara ett av flera sätt för vård och omsorg att erbjuda stöd till en efterlevande. Detta menar NSPH att de efterlevande som önskar också ska erbjudas.

Behov av en nationell utredningsfunktion som bidrar till samhällets lärande om suicid

Utredningen bedömer att en nationell utredningsfunktion bör inrättas i syfte att bidra till att förbättra samhällets lärande om suicid genom att kontinuerligt och systematiskt undersöka vad samhället kan lära av inträffade suicid. Vidare anser utredningen att uppdraget bör bestå av två sammanhängande delar; dels att utreda enskilda suicid i lärandesyfte (suicidutredningar), dels att sammanställa och analysera befintlig kunskap om suicid.

Gällande utformningen av så kallade suicidutredningar förordar utredningen att dessa bör ha till syfte att identifiera systembrister och systemmöjligheter. En suicidutredning klarlägger då vad som har hänt och vilka möjligheter som hade kunnat finnas för att förebygga riskerna för utgången. Utredningen bedömer att en sådan ingång har goda förutsättningar att bidra till kunskap som kan användas i det suicidpreventiva arbetet. För att lärandet ska bli så bra som möjligt framhålls i betänkandet att det är nödvändigt att ta utgångspunkt i systemet kring personen och inte bara utreda om befintliga aktörer tagit sitt ansvar och följt de rutiner som finns i verksamheterna. Minst lika viktigt är det att överväga om något annat hade kunnat göras, eller hur systemet skulle kunna se ut för att minska riskerna, för att försöka undvika att något liknande händer igen.

Utredningen bedömer även att utredningsfunktionen bör ha i uppdrag att vartannat år lämna en rapport till regeringen. Rapporten bör vara ett underlag som gör det möjligt för

regeringen att besluta om åtgärder som har som mål att förebygga suicid. Utredningsfunktionen bör också ha i uppdrag att sprida lärdomar baserade på utredningarna och annan tillgänglig kunskap om suicid till andra relevanta aktörer.

NSPH delar utredningens bedömning om att det behövs en nationell utredningsfunktion som har i syfte att genomföra suicidutredningar och därigenom bidra till ett suicidpreventivt lärande. NSPH delar även bedömningen om att en sådan utredningsfunktion bör ha ett tydligt uppdrag att sprida lärdomar från egna utredningar såväl som annan aktuell kunskap inom området, men vill här även trycka på vikten att en kontinuerlig uppföljning för att säkerställa att ett lärande faktiskt sker och att adekvata åtgärder således tillsätts.

NSPH tillstyrker även utredningens bedömning om att utredningsfunktionen bör ha en tydlig rapporteringsskyldighet till regeringen med syfte att ligga till grund för framtida åtgärder och insatser. Vi ser däremot en risk att ett sådant underlag kan bli verkningslöst om det inte också säkerställs att underlaget används i beslutsfattandet. Denna farhåga baseras på erfarenheter av att ingå i Socialstyrelsens beredningsgrupp för verksamheten personligt ombud, där myndigheten årligen har i uppdrag att rapportera identifierade systembrister till Regeringskansliet. Där ser vi dessvärre att samma systembrister påtalas återkommande, vilket pekar på att underlaget inte används som grund av regeringen för att tillsätta identifierade åtgärder eller insatser. För att säkerställa att ett sådant här viktigt underlag också leder till ett faktiskt suicidpreventivt lärande menar NSPH därför att det också behöver ställas krav på att underlaget används som ett beslutsunderlag av regeringen.

Vidare instämmer NSPH i utredningens bedömning om att en sådan utredningsfunktion även behöver ha ett tydligt uppdrag att sprida lärdomar från utredningarna – för att på bästa sätt kunna bidra till ett suicidpreventivt lärande.

En ny nationell utredningsfunktion hos Folkhälsomyndigheten

Utredningen föreslår att Folkhälsomyndigheten får ett nytt uppdrag att inrätta en nationell utredningsfunktion i form av ett nationellt centrum för suicidutredningar, som ska utreda och analysera inträffade suicid. För att utredningsfunktionen ska få ett stabilt mandat och trygghet att arbeta upp långsiktiga arbetssätt föreslås vidare att uppdraget blir permanent och regleras i myndighetens instruktion och i lag.

NSPH tillstyrker förslagen. NSPH vill här särskilt betona vikten av att uppdraget regleras i myndighetens instruktion och i lagtext för att säkerställa långsiktighet, precis som föreslås.

Utredningarnas syfte och genomförande

Utredningen presenterar förslag på regleringen gällande syfte och genomförande av suicidutredningar. Utredningen föreslår här att i de fall utredningsmyndigheten finner det lämpligt ska utredningarna utgöra underlag för beslut om åtgärder som har som mål att förebygga eller förhindra framtida suicid. NSPH anser att underlag för beslut om åtgärder alltid bör tas fram i de fall en utredning sker. Vidare anser NSPH att en sådan utredningsfunktion som föreslås också skulle kunna ha i uppdrag att, vid behov, föreslå återrapporteringskrav för att tydligare kunna säkerställa att nödvändiga förändringar också genomförs.

Utredningen föreslår vidare att den föreslagna lagen också ska reglera att utredningsmyndigheten ska höra närstående vid genomförande av en utredning om det inte är uppenbart olämpligt. NSPH ser särskilt positivt på att utredningen i detta avsnitt så

tydligt uppmärksammar vikten av att inkludera anhöriga. Vi ser väldigt positivt på förslaget om att inkludera anhöriga i lagtext, eftersom många efterlevande upplever att de inte tillfrågas i sådana utredningar. I övrigt tillstyrker NSPH förslaget.

Tillämpningsområde – under vilka förutsättningar en utredning får inledas

Utredningen föreslår att den utredningsfunktion som upprättas hos Folkhälsomyndigheten ska få i uppdrag att utreda ett urval av suicid. I betänkandet föreslås att det är den utredande myndigheten som självständigt bör avgöra vilka suicid som ska utredas för att bidra till ett så stort samhällslärande som möjligt. Urvalet ska ske med utgångspunkt att en suicidutredning ska kunna bidra till ett lärande utifrån identifierade kunskapsluckor och behov. Utredningen föreslår dock att en suicidutredning alltid ska genomföras när ett barn har avlidit genom suicid.

NSPH tillstyrker förslagen på avgränsning som görs av utredningen. Vi välkomnar att utredningen föreslår även att dödsfall där dödsorsaken inte är fastställd till suicid inkluderas bland de suicid som får utredas. Detta menar vi på NSPH är önskvärt, eftersom vi vet att gruppen som med skadligt bruk och beroendeproblematik är överrepresenterade här. Suicid bland personer med skadligt bruk och beroende är idag en kunskapslucka och vi hoppas därför att förslagen ska kunna ge oss ny nödvändig kunskap här.

Andra kunskapsluckor som NSPH vill lyfta fram är den grupp individer som inte har kontinuerlig kontakt med hälso- och sjukvården och där samhället har mycket att lära och förbättra för att minska risken för suicid. Även gruppen äldre personer skulle kunna vara en aktuell grupp där vi behöver ha mer kunskap för att bättre kunna förbygga och minska risken för suicid.

Vi förstår också utredningens bedömning gällande avgränsning om att den nationella utredningsfunktionen inte ska ha i uppdrag att utreda suicidförsök. Vi vill trots detta ändå peka på behovet av ytterligare kunskap och styrning även inom detta område, då vi vet att det finns mer att göra inom området idag. Inte minst mot bakgrund av att tidigare suicidförsök är en tydlig riskfaktor för framtida suicid.

NSPH menar avslutningsvis att det tematiska arbetssätt som föreslås, som gör det möjligt att åstadkomma kraftsamlingar inom olika delar av samhället, kan vara ett önskvärt arbetssätt. Men minst lika viktigt är att lärandet också förankras och följs upp inom de områden där utredningar skett, för att kunskapen också ska förankras och bidra till en önskad förändring.

Utredningsfunktionens kompetens

Utredningen föreslår här att utredningsmyndigheten får anlita experter och sakkunniga för att biträda utredningsmyndigheten vid behov. De gör också bedömningen att utredningsfunktionen behöver ha en tvärvetenskaplig sammansättning.

Eftersom suicidutredningarna kommer innefatta komplexa områden och kräva en rad olika kompetenser och expertområden anser NSPH att det behöver förtydligas utredningsmyndigheten bör anlita experter och sakkunniga. Vidare delar vi bedömningen om att utredningsfunktionen behöver ha en tvärvetenskaplig sammansättning. Däremot saknar vi tydligare skrivningar kring civilsamhällets roll här, vilket vi menar bör framgå i förslaget eftersom delar av civilsamhället besitter en stor expertis inom området. I övrigt tillstyrker NSPH förslagen.

Uppgiftsskyldighet, sekretessfrågor och den personliga integriteten

Utredningen föreslår att det ska införas en bestämmelse som reglerar uppgiftsskyldighet från relevanta aktörer för att den utredande myndigheten ska ha möjlighet att ta del av relevanta underlag såsom exempelvis journaler och utredningar, samt genomföra intervjuer med relevanta personer. Bestämmelsen ska vara sekretessbrytande och utformas så att aktuella myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att på utredningsmyndighetens begäran lämna de uppgifter som behövs för att kunna genomföra en suicidutredning.

Detta innebär inskränkningar gällande den personliga integriteten för den enskilde som avlidit genom suicid, men även för dennes anhöriga. NSPH anser dock att utredningen resonerar klokt i frågan och delar även bedömningen av att det finns ett samhälleligt behov av ett ökat lärande efter suicid och att det finns stor potential att utveckla det lärande som finns i dag eftersom det är begränsat i flera avseenden. Vidare ser NSPH att utredningen även lämnar förslag som syftar till att även stärka skyddet för den enskilde, som exempelvis nya bestämmelser och tystnadsplikt. Mot den bakgrunden tillstyrker NSPH förslagen gällande uppgiftsskyldighet och tillhörande förslag.

8.2 Bättre förutsättningar för lex Maria och lex Sarah-utredningar

I detta kapitel lämnar utredningen förslag för att stärka regelverken för hälso- och sjukvårdens hälso- och sjukvårdens patientsäkerhetsarbete och socialtjänstens kvalitetsarbete som rör suicid och suicidförsök med syfte att utveckla det suicidförebyggande arbetet.

Här lämnar utredningen en rad förslag för att skapa bättre förutsättningar för lex Maria- och lex Sarah-utredningar genom större möjligheter att utbyta information, samt kunskapshöjande uppdrag till Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). För att bidra till förhöjt lärande efter suicid och suicidförsök föreslås IVO få i uppdrag att genomföra en särskild tillsynsinsats.

NSPH tillstyrker förslagen som presenteras i kapitlet. Vi ser särskilt positivt på förslagen om nya uppdrag till IVO om att analysera lex Maria- och lex Sarah-anmälningar som inkommer till myndigheten och som avser suicid respektive suicidförsök, samt att myndigheten föreslås genomföra en särskild tillsynsinsats inom en rad verksamheter.

8.3 Suicidpreventiva analyser i lokal samverkan

Utredningen konstaterar att det finns behov av att bredda och förbättra det suicidpreventiva lärandet på lokal nivå och bedömer därför att staten bör stimulera utvecklingen av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan. Fler aktörer på lokal nivå behöver samverka och utbyta erfarenheter och kunskaper från suicidhändelser i suicidpreventivt syfte. NSPH instämmer i bedömningen, men har några synpunkter på förslagen som lämnas i detta avsnitt, vilka utvecklas nedan.

Genomgående i detta avsnitt saknar vi tydligare skrivningar kring civilsamhällets roll och funktion i det lokala arbetet. Då civilsamhället ofta tar ett stort ansvar för arbetet med

suicidprevention på lokal och regional nivå menar vi att det också behöver framgå tydligare i de förslag och de satsningar som beskrivs här.

Statlig satsning för att stödja utvecklingen av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan
Utredningen lämnar här förslag om en statlig satsning för att stödja utvecklingen, vilket ska ske genom att Folkhälsomyndigheten får i uppdrag att, med stöd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Socialstyrelsen, genomföra ett utvecklingsarbete för att stödja utvecklingen av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan mellan kommunala, regionala och statliga aktörer.

NSPH tillstyrker förslaget och delar bilden av att det är nödvändigt med en statlig satsning för att stärka upp det lokala arbetet med suicidpreventiva analyser. Vi ser tydligt att mer samordning behövs för att skapa likvärdighet och systematik i arbetet, och här menar vi att staten skulle behöva ha en ännu tydligare roll än det som föreslås i betänkandet. Vidare anser NSPH att det också är viktigt att den nya nationella utredningsfunktionen för suicidutredningar som föreslås också behöver kopplas ihop med det suicidpreventiva arbetet på lokal nivå.

NSPH delar inte den bild som presenteras av utredningen gällande att endast ett mindre anslag behövs för att stimulera det lokala arbetet. I vår kontakt med kommuner och regioner, och genom den kunskap som våra medlemsförbund SPES och Suicide Zero besitter, framkommer istället att finansiella resurser är oerhört viktigt för att frågan om suicidprevention ska prioriteras i det lokala arbetet. Mot den bakgrunden menar vi att det är centralt att arbetet med att stärka upp det lokala suicidpreventiva arbetet och lärandet tydligt finansieras.

Kunskapsstöd för suicidpreventivt arbete utifrån lagen om skydd mot olyckor

Utredningen bedömer att delar av kommunernas olycksförebyggande arbete skulle kunna vara en del av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan. Utredningen uppfattar också att de analyser som görs i samverkan skulle kunna utgöra ett underlag för kommunerna att beakta i utformningen av de kommunala handlingsprogrammen enligt LSO. För att fler kommuner ska välja att arbeta på det sättet behövs mer stöd och vägledning kring hur kommunerna kan arbeta olycksförebyggande och samtidigt suicidpreventivt utifrån LSO. Utredningen föreslår därför att MSB ska ta fram ett vägledande kunskapsstöd för detta arbete.

NSPH instämmer i bedömningen som presenteras i betänkandet, men menar att det även finns en otydlighet i förordningen vilket bidrar till omotiverade lokala skillnader. Vi ser exempelvis att landets räddningstjänster hanterar suicidlarm på olika sätt. En del räddningstjänster har med suicid i sina handlingsplaner och har tillsammans med andra blåljusaktörer utvecklat en modell för hur de ska agera vid denna typ av larm. Andra räddningstjänster nämner inte suicid alls i sina planer. En kartläggning från Suicide Zero visar att en majoritet av 95 undersökta räddningstjänster inte arbetar systematiskt med suicidförsök.

Bristen på föreskrifter får också negativa effekter på räddningstjänstens förmåga att hantera suicid, det preventiva arbetet i kommunerna försvåras och statistiken över räddningstjänsternas roll och insatser vid självmordsförsök blir bristfällig. Det bidrar också till att området resurssätts olika vilket i sin tur bidrar till en bristande likvärdighet runt om i landet.

En förutsättning för att skapa mer likvärdighet menar vi är att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) återigen klassificerar suicid som en olyckstyp. I dagsläget har MSB med en skrivning i deras föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst (2021:1) där det framgår att kommunen kan ha med kategorin nödställd person utifrån lokala förhållanden. Att nödställd person inte längre finns med som olyckstyp, men ändå kan användas i lokala handlingsplaner, menar vi skapar onödig förvirring och otydlighet. Ett förtydligande i förordning och ett återinförande av klassificeringen skulle med säkerhet bidra till ett mer likvärdigt suicidpreventivt arbete runt om i landet, samt bidra till en ökad tydlighet kring kommuner och myndigheters skyldighet att förebygga och följa upp.

Under hösten har även MSB skickat ut ett förslag om en ny vägledning riktad till kommunal räddningstjänst avseende deras arbete i förhållande till olyckstyper där suicid kan vara en bakomliggande faktor. NSPH:s medlemsorganisationer SPES och Suicide Zero har, tillsammans med organisationen Mind, lämnat ett remissyttrande till MSB gällande deras vägledande stödmaterial "Vägledning suicidprevention för kommunal räddningstjänst". I remissvaret framför de att förslaget till vägledning inte bidrar till att förtydliga räddningstjänsternas uppdrag eller roll när det handlar om att förebygga och förhindra självmord. I skriften läggs ansvaret för att utforma arbetet genomgående på den enskilda räddningstjänsten. De stora skillnader som finns mellan hur landets räddningstjänster agerar vid suicidlarm kan därför väntas bestå.

Vidare lyfter de i remissvaret att det är nödvändigt att myndigheten tar fram föreskrifter och allmänna råd för suicidförsök, i likhet med de föreskrifter som finns för andra olyckstyper. Detta är centralt för att rädda liv och uppnå likvärdighet i de suicidpreventiva insatserna runt om i landet. Om lagstiftningen medger det bör MSB hemställa till regeringen om föreskrifträtt inom området. I annat fall bör lagstiftningen ändras. NSPH ställer sig bakom detta.

10 Stöd till efterlevande vid suicid

Utredningen har haft i uppdrag att kartlägga och analysera stödet till efterlevande vid suicid, däremot har de inga direktiv om att lämna förslag kring området. NSPH tycker det är viktigt att efterlevandestödet lyfts fram, men menar att det är olyckligt att utredningen inte haft i uppdrag att lämna konkreta förslag eftersom det är ett område med stora brister idag.

Efterlevande till en person som dött i suicid har en ökad risk att drabbas av psykisk ohälsa och egna suicidhandlingar, vilket visar på vikten av ett fungerande stöd. Utredningen konstaterar att tillgången till efterlevandestöd skiljer sig åt över landet, att barns behov av stöd många gånger inte tillgodoses och att ett stort ansvar faller på de drabbade att själva hitta och söka upp det stöd som finns.

Utredningen lämnar i detta avsnitt två bedömningar. Utredningen bedömer att stödet till efterlevande vid suicid behöver förbättras, att det finns stora risker med ett bristande stöd och att stödet behöver bli mer uppsökande, uppföljande och likvärdigt. Här menar utredningen att det finns stora risker med bristande efterlevandestöd ur ett

folkhälsoperspektiv som riskerar att få konsekvenser för enskilda, men att det även får tydliga samhällsekonomiska konsekvenser i form av högre produktionsbortfall och högre kostnader för hälso- och sjukvård än om adekvat stöd hade erbjudits.

Utredningen pekar också på behov av fortsatt utredning av utveckling av efterlevandestöd efter suicid. Mot bakgrund av att det idag uppfattas som otydligt, och stundtals överlappande, gällande vem som har ansvar för stödet till efterlevande vid suicid, och i vilken omfattning stödet ska ske, bedömer utredningen att det finns flera frågor kring behov, förutsättningar och utformning av efterlevandestöd vid suicid som behöver utredas vidare.

NSPH delar dessa två bedömningar som lämnas i betänkandet och utvecklar i det följande våra synpunkter kring efterlevandestöd vid suicid.

Behov av tydligare styrning och samordning av efterlevandestödet

Utredningen bedömer att det behövs en tydligare styrning för att stödet till efterlevande ska bli likvärdigt över landet. NSPH instämmer helt i den bedömningen.

Ansvarsfrågan för efterlevandestödet är ett område där vi vet att det finns stora utmaningar och brister idag, vilket tyvärr får konsekvenser för enskilda individer som blir utan stöd när de förlorat en närstående i suicid. Utredningen pekar bland annat på att det i lag inte finns någon specifik skyldighet för någon aktör att erbjuda stöd efter suicid och att det finns vissa svårigheter för verksamheter att få information om vem som blivit efterlevande vid suicid. Här menar NSPH att det behövs tydlighet och en bättre och mer sammanhållen styrning.

Utredningens kartläggning visar tydliga brister både i det uppsökande arbetet och i det långsiktiga arbetet med gruppen efterlevande. NSPH menar att det är väldigt bekymmersamt att varken kommuner eller regioner anser att de har ett långsiktigt ansvar för efterlevandestöd, vilket framkommer i kartläggningen. Detta är områden där vi ser att man från statens sida skulle behöva ta ett större ansvar.

Utöver att det behövs en tydligare nationell styrning och samordning av efterlevandestödet, anser NSPH att det också finns behov av att kommuner och regioner får ett tydligare uppdrag att upprätta ett krisstöd som kan erbjudas efterlevande efter suicid. Det kan också vara en möjlig väg för att kunna säkerställa att rätt kompetens för att möta gruppen finns tillgängligt, för att i högre utsträckning kunna arbeta uppsökande och för att kunna ge ett mer långsiktigt stöd för gruppen, vilket utredningen visar på brister idag.

Efterlevandestöd till barn

Utredningens kartläggning visar också tydliga brister vad gäller stöd till barn som är efterlevande, att barns behov riskerar att förbises och att det finns skillnader i hur stöd till barn erbjuds runt om i landet. Barn under 18 år har idag enligt Hälso- och sjukvårdslagen rätt till stöd vid närståendes plötslig död, men trots det är det få regioner som erbjuder det stöd som barn har rätt till. Här framkommer även att stödet i vissa delar av landet begränsas till de som är myndiga, vilket innebär att barn som blir efterlevande riskerar att inte få något stöd.

NSPH ser positivt på att utredningen särskilt uppmärksammar situationen för barn som är efterlevande. Barn har generellt sämre förutsättningar att utkräva sina rättigheter och har vanligtvis inte heller samma förutsättningar som vuxna att själva söka reda på olika

stödinsatser. Därför är det särskilt viktigt att efterlevandestöd till barn är uppsökande, anpassat och tillgängligt. Då barn som förlorat en förälder i suicid är en tydlig riskgrupp för suicid såväl som att utveckla psykisk ohälsa, är det nödvändigt att mer görs för att stärka upp detta arbete.

Civilsamhället tar ett stort ansvar för det suicidpreventiva arbetet

Det civila samhället tar ett stort ansvar för det suicidpreventiva arbetet och för stödet till efterlevande idag. En synpunkt som lyfts från civilsamhällesorganisationerna själva är att det civila samhället ska kunna komplettera det offentliga, snarare än att kompensera för dess brister. I nuläget finns det många exempel på att förhållandet är det motsatta. Ett exempel är att 40 procent av kommunerna som besvarade enkäten i kartläggningen av efterlevandestöd uppger att de hänvisar stöd efter ett suicid till civilsamhällets aktörer, som exempelvis SPES.

Det är positivt att utredningen så tydligt skriver fram vilken betydelsefull roll vi i civilsamhället har för det suicidpreventiva arbetet och inte minst för efterlevandestödet. Det är däremot orimligt att detta ansvar helt ska ligga på civilsamhällets organisationer – här behöver det offentliga ta ett större ansvar på kommunal, regional och nationell nivå.

Avslutningsvis vill NSPH betona hur viktigt det är att frågan om stöd till efterlevande efter ett suicid nu inte glöms bort och att den kunskap som utredningen genererat också leder till adekvata åtgärder och insatser.

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH

Conny Allaskog
Ordförande NSPH